

A FIATALOK VÁLLALKOZÁSI LEHETŐSÉGEI AZ EU-BAN

BEVEZETÉS

A felnőtté válásuk felé vezető útjuk során a fiatalok különböző kihívásokkal néznek szembe, de nincs nagyobb annál, mint az, hogy megfelelő munkát találjanak. A vállalkozóságot a fiatalok munkanélküliségének egyik lehetséges megoldásának tekintik. A döntés, hogy valaki vállalkozó lesz, határozottan vélelmezi azt, hogy az egyének gazdasági önellátó képessége kitart a munkaképes életkor teljes egésze alatt, illetve, hogy az hozzájárul majd a gazdaságban az üzleti tevékenységnek nemcsak a mennyiségi, hanem a minőségi tekintetében való fejlődéséhez. A vállalkozói készségek kialakításának célja mind a formális, mind pedig a nem formális oktatásban az, hogy elősegítse a fiatalok kreativitását és innovációját, s azon képességüket, hogy felismerjék és valóra váltsák az ötleteket. A fiatalok azonban olyan természetes akadályokba ütköznek az üzleti tevékenységek folytatása során, mint a korlátozott pénzügyi, humán, vagy társadalmi tőke.

E cikk "A Fiatalok Vállalkozói Készségeinek Innovatív Fejlesztése" projekt (INDESK projekt) keretében kidolgozott, és az Erasmus+ program támogatásával megvalósított átfogó tanulmány kivonata. A teljes tanulmány áttekintést ad a partnerországokban és uniós szinten a fiatalok körében a vállalkozóság fejlesztését célzó jó gyakorlatokról, projektekről, programokról és irányelvekről. E rövid változat összefoglalja annak fő pontjait, és előterjeszti azt, hogy mi az, ami működik a fiatalok vállalkozási lehetőségeinek támogatásával kapcsolatban.

FIATALOK A MUNKAERŐPIACON AZ EU-BAN

A fiatalokat a munkaerőpiacon a hátrányos helyzetű csoportok közé sorolják, és az Európai Unió tevékenységének középpontjában állnak. E cikkben "fiatalok" alatt értünk minden **15-29 év közötti** személyt. 2017-ben az EUROSTAT felmérése szerint a fiatalok aránya a teljes népességben 17,2 % volt. 6.398.100-an voltak fiatal munkanélküliek, amely **13,2 %-os munkanélküliségi szintnek felel meg**. A fiatalok 4,2 %-a tartósan munkanélküli. A fiatalok munkanélküliségi rátája 7,5 %. 32,5 %-ukat határozott idejű szerződéssel foglalkoztatják. Ami a mi szempontunkból érdekes az, hogy **2.604.900 önfoglalkoztatott fiatal van**¹.

Ha Európa egészét nézzük, a fiatalok munkanélküliségi rátája csaknem 19%. Sok eltérés van a fiatalok munkanélkülisége terén az EU különböző tagállamaiban. Spanyolországban és Görögországban például szinte minden második fiatal munkanélküli, nem folytat tanulmányokat, és nem vesz részt gyakornoki képzésben. Ennek eredménye a magas költségek. Németországban a munkanélküliségi ráta ugyanebben a célcsoportban csupán 7%.²

A tagállamok kormányai, sőt Európa által kidolgozott tevékenységek ellenére, még mindig nagyon nehéz a fiataloknak jó helyet találniuk a munkaerőpiacon. Bármily motivált is az ifjúság, jelen pillanatban nincs elegendő munkahely számukra.

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/youth/data/eu-dashboard>

² [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Youth_unemployment_figures_2007-2016_\(%25\)_T1.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Youth_unemployment_figures_2007-2016_(%25)_T1.png)

A FIATALOK MUNKAERŐPIACI INTEGRÁCIÓJÁNAK TÁMOGATÁSÁT CÉLZÓ EURÓPAI SZINTŰ STRATÉGIÁK ÉS INTÉZKEDÉSEK

A ifjúság munkanélküliségének megoldása, valamint a fiatal nemzedék vállalkozói szellemiségének felkeltése érdekében az EU számos alapvető intézkedést és kiemelt kezdeményezést dolgozott ki, amelyek közvetlenül a fiatalok vállalkozóságához kapcsolódnak. Az alábbi kezdeményezések a kiemelt programok és stratégiák közé tartoznak.

Ifjúsági garancia³

Az Európai Ifjúsági Garancia az uniós tagállamok kötelezettségvállalása, hogy minden 25 év alatti fiatal számára jó minőségű tanulói időt, gyakornoki időt, valamint a képességeikhez és a tapasztalataikhoz igazított folyamatos oktatást vagy foglalkoztatást biztosítsanak, a munkanélkülivé válásuktól, vagy az oktatásból való kilépésüktől számított négy hónapon belül. 2014 januárja óta 16 millió fiatal lépett be az Ifjúsági Garancia rendszereibe, s közülük 10 millió fogadott el egy ajánlatot, amelyeknek a többsége állásajánlat volt. Azon fiatalok mintegy kétharmada, akik 2015-ben kiléptek az Ifjúsági Garanciából, foglalkoztatási, oktatási, hallgatói vagy gyakornoki ⁴ ajánlatot fogadtak el.

Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés⁵

Az Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés (IFK) az egyik fő uniós pénzügyi forrás az Ifjúsági Garancia rendszerek megvalósításának támogatására. A kezdeményezést 2012-ben azzal a céllal hívták életre, hogy támogatást nyújtson azoknak a fiataloknak, akik azokban a régiókban élnek, ahol az ifjúság körében a munkanélküliség 2012-ben magasabb volt, mint 25%. 2017-ben a kezdeményezést kiterjesztették azokra a térségekre, ahol 2016-ban a fiatalok munkanélkülisége 25%-nál magasabb volt.

Az IFK kizárólag azokat a fiatalokat támogatja, akik sem oktatásban, sem képzésben, sem foglalkoztatásban nem vesznek részt (NEET), köztük tartoznak a tartósan munkanélküliek és azok, akiket nem regisztráltak álláskeresőkként. Ez biztosítja azt, hogy Európa azon részein, ahol a problémák a legsúlyosabbak, ott a fiatalok célzott támogatást kaphassanak. Az IFK által folyósított juttatásokat jellemzően:

- gyakornokságra
- tanulói időre
- munkaközvetítésre
- képzést adó továbbképzésre ítélik oda.

A Foglalkoztatás és a Szociális Innováció Európai Unió Programja⁶

A Foglalkoztatás és a Szociális Innováció (EaSI) program⁷ egy uniós szintű finanszírozási eszköz, amelynek célja, hogy elősegítse a magas színvonalú és fenntartható foglalkoztatást, hogy garantálja a megfelelő és méltányos szociális védelmet, hogy harcoljon a társadalmi kirekesztés ellen, valamint, hogy javítsa a munkakörülményeket. Az EaSI-t közvetlenül az Európai Bizottság irányítja. A program három, 2007 és

³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079>; <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1090&langId=en>

⁴ Bővebb tájékoztatás itt érhető el: [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-15-4102_en.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-4102_en.htm)

⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176>

⁶ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081>

⁷ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11158&langId=en>

2013 között külön-külön megvalósított uniós programot egyesít: a PROGRESS-t, az EURES-t, valamint a Progress Microfinance-t.

Ezek a programok alkotják az EaSI **három tengelyét**. A harmadik tengelynek, a **Mikrofinanszírozás és a Szociális Vállalkozásnak**, amely közvetlenül kapcsolódik a vállalkozásához, három konkrét célkitűzése van:

- Bővítse azon kiszolgáltatók helyzetű csoportok számára a mikrofinanszírozáshoz való hozzájárulás és annak rendelkezésre állásának lehetőségét, akik saját vállalkozást, vagy mikro-vállalkozást akarnak indítani
- Fejlessze a mikrohitel-szolgáltatók intézményi kapacitását
- Támogassa a szociális vállalkozások fejlődését oly módon, hogy elősegíti azok pénzhez való hozzájárulását.

A Vállalkozás 2020 Cselekvési Terv – a vállalkozói szellemiség újraélesztése Európában⁸

A Bizottság által előterjesztett Vállalkozás 2020 Cselekvési Terv egy olyan akcióterv, amelynek célja, hogy felszabadítsa Európa vállalkozói potenciálját, felszámolja a jelenlegi akadályokat és forradalmasítsa a vállalkozás kultúráját az EU-ban. Célja, hogy megkönnyítse az új vállalkozások megalapítását, valamint az, hogy egy sokkal támogatóbb környezetet alakítson ki a jelenlegi vállalkozók számára annak érdekében, hogy azok erősödhessenek és fejlődhessenek.

A Vállalkozás 2020 Cselekvési Terv három, azonnali beavatkozást igénylő területet határoz meg:

- a vállalkozói oktatás és képzés a fejlődés és vállalkozásalapítás támogatása céljából
- az adminisztrációs akadályok felszámolása és a vállalkozók támogatása a vállalkozások kritikus időszakában
- a vállalkozás kultúrájának újraélesztése Európában és a vállalkozók új nemzedékének kinevelése

A Cselekvési Tervet és annak fő akcióit a Bizottság a versenyképességi és ipari irányelv, valamint a kisvállalkozásokra vonatkozó törvény irányítási mechanizmusa segítségével ellenőrzi. Országos szinten az adott kormány által kijelölt küldött az, aki felelős a Cselekvési Terv végrehajtásának levezényléséért. A Cselekvési Tervet egy nyilvános egyeztetés előzte meg. Ezen minden állampolgár és szervezet részt vehetett.⁹

Erasmus Fiatal Vállalkozóknak¹⁰

Az Erasmus Fiatal Vállalkozóknak egy olyan, határon átnyúló program, amely támogatja a vállalkozói és menedzsment tapasztalatok kicserélését. A tapasztalatcsere úgy valósul meg, hogy egy nemrégiben vállalkozóvá vált, vagy egy lehetséges vállalkozó egy olyan, tapasztalt vállalkozónál tartózkodik, aki egy kis,- vagy közepes vállalkozást működtet egy másik országban. Az elmúlt öt év során több mint 2500 vállalkozópár profitált a programból.

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0795&from=EN>

⁹ <https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/action-plan>

¹⁰ <http://www.erasmus-entrepreneurs.eu/>

Vannak **más** olyan, **nem uniós hálózatok és programok** is, amelyek támogatják a fiatal vállalkozókat – ezek közül a **Junior Achievement**¹¹ a legkiemelkedőbbek közé tartozik. A JA Worldwide egy 123 országból álló globális hálózat, amelyben a hallgatóknak lehetőségük nyílik arra, hogy vállalkozói készségeiket és ötleteiket átültessék a gyakorlatba, és elindítsák első vállalkozásukat a nemzetközi piacon.

AZ “AKTÍV ÖSSZETEVŐK” MEGHATÁROZÁSA EGY OLYAN RENDSZER KIALAKÍTÁSA CÉLJÁBÓL, AMELY NÖVELI A FIATALOK VÁLLALKOZÓI KEDVÉT

A vállalkozóságot általában a szakmai és általános iskolák tantervébe kell beépíteni. Az olyan készségeket, mint a kezdeményezési érzéket, a kreativitást és társaikat az oktatási rendszerben kell fejleszteni. Az iskoláknak erősíteniük kell kapcsolataikat a vállalkozókkal és a cégekkel. A vállalkozóságra úgy kell tekinteni, mint egy olyan transzverzális tevékenységre, amit a különböző ágazatokban támogatni kell.

Az érintettek számos olyan tényezőt sorolnak fel, amelyekkel a fiatalok küszködnek a vállalkozóvá válás során, valamint azt, hogy azok milyen módon javíthatók annak érdekében, hogy elősegítsék a vállalkozóságot, ezek közé tartoznak:

- A készségalapú vállalkozói oktatás javítása
- A vállalkozósággal kapcsolatos mentalitás/kultúra megváltoztatása
Az emberek félnek a vállalkozóságtól és inkább munkavállalók. A vállalkozóságra úgy tekintenek, mint valamire, ami túl bonyolult vagy túl kockázatos, ezért meg kell változtatni ezt a vállalkozósággal kapcsolatos felfogást annak érdekében, hogy fejlesszék azt.
- Az, hogy jobban hozzájussanak a pénzügyi támogatáshoz
A fiataloknak nincs elég pénzük ahhoz, hogy elindítsanak egy vállalkozást és nem könnyen kapnak banki kölcsönt, javítani kell tehát a pénzügyi támogatáson, különösen a fiatalok számára
- Az adminisztratív terhek csökkentése
- A coaching szolgáltatások javítása és kiterjesztése. Ezeket a szolgáltatásokat ki kell terjeszteni minden szakközépiskolára, egyetemre, valamint ifjúsági egyesületre

Vállalkozási ismeretek oktatása

Ami a vállalkozási ismeretek oktatását illeti, annak segítenie kell az érintetteket abban, hogy meghatározhassák **vállalkozásuk alapötletét**, eldönthessék vállalkozásuk **szervezeti formáját és területét**, megismerhessék a legfontosabb **adózási, pénzügyi és könyvelési fogalmakat**, képesek legyenek arra, hogy **kommunikáljanak az üzleti partnerekkel** és ki tudják választani munkatársaikat. A tanfolyam elvégzése hozzá kell, hogy járuljon azoknak a vállalkozói kompetenciáknak a kialakulásához, amelyek egy vállalkozás irányításához szükségesek. A képzéseket általában moduláris formában tartják, de modern, **e-learninget magában foglaló kevert tanulás** keretében is megvalósíthatók.

A **vállalkozóságot** támogató alapismereteket **az általános iskola felsőbb évfolyamaiban és a középfokú oktatás során kell lefektetni** egy olyan átfogó kompetenciafejlesztés biztosítása által, amely képessé teszi az embereket arra, hogy elinduljanak a vállalkozóság útján. A formális oktatási rendszerek általában meglehetősen erősek a szakmai képességekhez kapcsolódó kompetenciák terén, de a személyiségjegyekhez kapcsolódó kulcskompetenciák (társas képességek, rugalmasság, kreativitás, motiváció) fejlesztését még javítani kell. Támogatni kell azonban a pedagógiai kultúra teljes átalakítását, és elő kell segíteni:

¹¹ <https://www.jaworldwide.org/>

- a tanulóközpontú pedagógiai gyakorlatot
- a differenciált módszertant
- a személyreszabott tanulási módszereket
- az önszabályozó stratégiák kialakítását
- a változatos tanulásmenedzsment megoldásokat
- a kooperatív technikákat

Vállalkozói készségek

A sikeres vállalkozóvá válás érdekében az alábbi transzverzális kompetenciákat kell fejleszteni:

- A vállalkozáshoz kapcsolódó szakmai ismeretek (jogi, pénzügyi... kérdések)
- Kreativitás
- Társas képességek
- Kommunikációs készségek
- Szervezőképesség
- Időbeosztás
- Problémamegoldás
- Kezdeményezőképeség
- Az egyéni erősségek és gyengeségek ismerete
- Rugalmasság
- Motiváció
- Felelősség
- Kritikus gondolkodás
- Döntéshozatal
- Tervezés
- Önállóság
- Önhatékonyaság
- Siker,- és kudarckezelés
- Kockázatkezelés
- Kitartás

A sikeres vállalkozóshoz kapcsolódó készségek fejlesztése során ajánlott középpontba helyezni és fejleszteni:

- Az informatikai készségeket
- A nyelvi készségeket
- A bemutatkozást / önmarketinget
- A pénzügyi tájékozottságot
- A témával kapcsolatos jártasságot is.

Mindezek közvetlenebb módon fejleszthetők, mint a korábban említett általános kompetenciák, mivel van egy csomó olyan kurzus, amely segíthet Önnek abban, hogy meglehetősen gyorsan fejlessze tudását és javítsa készségeit egy bizonyos területen. Másfelől viszont Önnek fokozatosan kell kihívás elé állítania önmagát és változtatnia magatartási mintáin és személyiségjegyein az úgynevezett „gyakorlat általi tanulás” folyamata során.

Az alábbiak szintén hozzájárulhatnak a fiatalok vállalkozói készségeinek fejlesztéséhez:

- Tagság a fiatal vállalkozók szervezetében/egyesületében
- Rövid, egyszerű és gyakorlati információk (pl. videós utasítások formájában) a vállalkozásindítás lehetőségéről, a vállalkozók felelősségeiről
- Ingyenes képzések szervezése új vállalkozók számára az állam, az állami szervezetek és a nonprofit szervezetek együttműködésének segítségével
- Tájékoztató szemináriumok szervezése a támogatások megszerzésének lehetőségeivel kapcsolatban
- A vállalkozóknak a vállalkozásindításhoz kapcsolódó kötelezettségeivel és a rendelkezésükre álló támogatásokkal kapcsolatos tájékoztatásért felelős állami alkalmazottak és az állami intézmények kompetenciáinak fejlesztése (pl. kommunikációs készségek)
- A duális oktatás rendszerének támogatása a kis,- és mikrovállalkozások számára is

Javaslatok a helyzet javítására a pénzügyi támogatás területén:

- Különbféle állami rendszereken keresztül kezdőtőke biztosítása a vállalkozásindításhoz
- Az üzleti szektorra nehezedő adóterhek csökkentése
- A jelenlegi támogatási programok adminisztratív terheinek csökkentése

FELHASZNÁLT IRODALOM:

Erasmus Fiatal Vállalkozóknak (2018). <https://www.erasmus-entrepreneurs.eu/> .

Európai Bizottság (2013). EaSI Az új uniós foglalkoztatási és szociálpolitikai keretprogram [online szöveg]. <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=11158&langId=en>.

Európai Bizottság (2013). VÁLLALKOZÓSÁG 2020 AKCIÓTERV: A vállalkozói szellemiség újraélesztése Európában [online szöveg]. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0795&from=EN>.

Európai Bizottság (2018). EU A foglalkoztatás és a szociális innováció európai programja (EaSI) [online szöveg]. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081>.

Európai Bizottság (2018). Vállalkozás 2020 cselekvési terv [online szöveg]. <https://ec.europa.eu/growth/smes/promoting-entrepreneurship/action-plan>.

Európai Bizottság (2018). Az Ifjúsági Garancia [online szöveg]. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1079>.

Európai Bizottság (2018). Az Ifjúsági Garancia az egyes országokban [online szöveg]. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1090&langId=en>.

Európai Bizottság (2018). Ifjúsági Foglalkoztatási Kezdeményezés (IFK) [online szöveg]. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1176>.

Eurostat (2017). Ifjúsági foglalkoztatási adatok, 2007-2016 (%) [online szöveg].

[http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Youth_unemployment_figures_2007-2016_\(%25\)_T1.png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Youth_unemployment_figures_2007-2016_(%25)_T1.png).

Eurostat (2018). EU Dashboard [online szöveg]. <http://ec.europa.eu/eurostat/web/youth/data/eu-dashboard>.

Junior Achievement (2018). <https://www.jaworldwide.org/>